

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

излази четири пута преко недеље. — стоји за нови сад 40, а на страну 60 новчића месечно. — За огласе наплаћује се од једне врсте 3 и 30 нов. за жиг сваки пут.

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

(Наставак.)

Поповић. Жено, јеси ли готова? Милане
ти, хајде кући! Збогом, господар Петровићу!
(Пође.)

Петровић. Слуга сам понизан, господин
Поповићу!

Јеца. Клањам се, госпођо Като! (Пође.)

Ката. Службеница, госпођо Јецо!

Милан. Jehorsamster Diener Fräulein Ma-
rie! Марија желим вам сваку срећу!

Марија. Bon jour Monsieur Milan! При-
мите уверење мага високог поштовања.

Милан. Ако би временом какав пруски
драгонер запросио малу ручицу, немојте
му рећи, да ју је Србин већ одбио.

Марија. То исто препоручујем и вама,
ако би од какве француске машамоде ко-
шар добили!

Милан. Скорим ћу вас о противном уве-
рити!

Марија. Ваљда намеравате у Француску?
Немојте, зимње је доба, могли би добити
кијавицу!

Милан. Биће ми само од асне: не ћу
осећати смрад од барута!

Марија. Тако! Намеравате и пущати?

Милан. И убити десетак симпатичних
младожења.

Поповић (за себе). Шта овај говори?

Марија. Parbleu, monsieur Milan! Ово ваше
одушевљење за Французе са свим је нешто
ново за мене!

Милан. Janz jefehlt, госпођице! Ово је
одушевљење још одавна ухватило корена

у мојим грудима! Истина, да је у ово по-
следње време ватра тек тињала. Узрок беше
нестална ћудљивост, јер држах, да сам заљуб-
љен! Ха, ха, ха! Сада, хвала будиданашњем
дану, са свим сам излечен, и ватра оду-
шевљена боље гори него икада!

Јеца. Илија бога ти, разумеш ли ти тога
дерана!

Поповић. Бога ми, жено, нисам још на
чисто.

Петровић (полагано.) Жено!

Ката. Ха!

Петровић. Биће комедије!

Милан. А сада, збогом госпођице! За који
дан чубете више о мени. (Оцу). Хајд'мо
отац!

Поповић. Хајд'мо, да! Али управо, камо
намеравали ти?

Јеца. Да, да, камо намераваш?

Милан. Још ме питате? Зар би ја био
син вредан вас, кад још не би знао, камо
ме зове позив мој? Камо на друго место,
неко тамо где јунаци крв своју пролевају,
храбро бранећи отачину своју, где горо-
стасне лавове нападоше крвожедне хијене,
где стару војничку славу хоће да помраче
људи са наочарима и кантовом филозофи-
јом! Камо на друго место ако не у саму
Француску?

Поповић. { у Француску!
{ Јеца.

Петровић. (Поповићу и Јеци). Тако вам
треба! (Наставиће се.)

ОГЛЕДИ НА ПОЉУ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ.

III.

КОМИЧАР.

У шаљivoј је игри поље и обим радње за глумца много већи и пространији него у трагедији; ако само уме да утиче на слушаоце и гледаоце и да опази утисак што га је учинио, то се може глумац тим посматрањима и вештином увек одржати и непрестано нов утисак на слушаоце причинити, а временом и симпатију задобити.

Комичар развесељује, трагичар ожалошиће. Комичар забавља целу душу. У шаљivoј игри прелеће гледаочева машта, слободна од свију окова, лако и безбрежно по свима предметима, као лентир што прелеће од једног цветка на други. Такав расположај за комичара је не иссрпљиво врело самих допадања, само ако уме употребити расположај гледалаца. У трагедији је допадање врло ограничено, а овде обично и свестрано. Комичар постигне можда баш тиме своју срећу, што многе достојанственике, њино достојанство и част, јавно на глумионици глумећи врећа са својим пеџкавим досеткама. Али ко би могао таким опадачима своје допадање изјавити?

Природна и урођена веселост још није довољна грађа за комичан таленат. Комичар се мора пре свега побринути: да сам нежно мисли и осећа. Он треба да избегава бриге, а веселост да буди, јер: весело срце кудељу преде.

Већином се и приметило да глумац, кад је добре воље, најизврсније приказује трагичне улоге, а кад је сетан и жалостан, комичне. Последњи случај догађа се често код хипохондриста, и већином су комичари хипохондристе. Ако је телесна организација хипохондрији наклоњена, то захтева та жалосна околност веселост, приморава, да и у другима баш мора побуђивати радост и веселост; та непрестана борба душевна и напрезање живаца после-

дица је, што већина тих јадника прерано своју смрт нађе, а врло их мало доживи сретну старост. Трагичари се врло ретко налазе да су сличне природе, за то им је будућност обично и сјајнија.

Често пута падне комичар у грду погрешку, да се сам пре почне смејати него што је и приметио дејство на гледаоцима што треба његова игра да учини. То је грдна погрешка, која се не може оправити, јер ако мисли да ће прераним смејом побудити и гледаоце на смеј, то се љуто преварио, јер са својим смејом разори само гледаочеву пажњу. Тај поступак је некоректан и бљутав. На веселом лицу изражена вештачка збиља, то је права комика. Са мајмунишћем, гримасама и несмисленим противуречицама, може комичар на мањи смеј побудити, али ко ће то сматрати за вештачко приказивање? Мајмунише се састоји у томе, да се сваки дашиће скрадне појаве јавно на глумионици износе, да би се тиме привукла гледаочева пажња, да му се диве генију, како је вешто умео тако скрајну слику на глумионици приказати; али права је вештина глумачка увек била и биће и на даље стварати карактере, а не копирати. Копирањем се долази до неког извесног ступња вештине, али само стваралачким приказивањем може глумац вештаком постати. Ту погрешку чине већином прости, не даровити комичари, којима је сва наслада, да се могу по вољи лудити, и слушаоце, бар галерију, на смеј наводити. Што је човек више изображенији, тим све мање налази задовољства у смеју. Збиља је даље сваком паметном и изображеном човеку урођена.

Комичар радије види позориште пуно него трагичар. Али на то се глумац не сме никада обзирати колико је публике, јер

прави вештак живи само за своју мисао, за своју вештину и своју глумионицу. Чим једном почне мислити на донађање и пљескање, које хоће да постигне, онда тиме руши живот у свом вештачком свету. Но на жалост како су се почеле многе шаљиве игре а особито отрџане лакрије гомилама фабриковати и у храм вештине увађати, то онда и није никакво чудо што правих

шаљивчина сваким даном све вишег и вишег са дасака не стaje, те на послетку заостаје само прост и неотесан лакријаш, који врша славе у томе тражи и налази, да може по вољи онако приказивати, колико му то допушта брзина ногу, језика и кревељење.

по Е. ГЕРБЕРУ **Моја Хрваћанин Станчић,**
глумац.

А Н Д Р И С Т І Й М.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Мати и син“) драма од Ј. Бирхпфајферке, представљана је 25. марта. Ова је списатељка позната нашим позоришним полазницима са свога „Цврчка.“ У овој „матери и сину“ јој догађа се од прилике ово:

Богата удовица јенералица (Маринковићка) има једног рођеног сина Бруна (Брани) и два пасторка, од којих се један Андрија (Лесковић) баш прстенију с једном богатом девојком, оставив другу, којој беше обећао, да ће је узети, па је морао задовољити са 1000 дуката, које узеде из њему повремене државне благајне. Сад му дође глас, да сутра долази истрага у благајни. Очајање. На то напије рођени син удовичин, те занесен очајем пасторка своје мајке, обећа, да ће му помоћи. Мајка му је врло строга господарица, ако одма запиште од ње, боји се, да ће га одбити; а треба одма. Одлучи се, да сам узме новце из благајне своје мајке, па да се после извини. Тако и учини, па оде од куће и нема га целога дана. Међу тим пошиље мати у благајницу по 2000 дуката, којим обеље своја два још неожењена сина да обдари. Благајник јавља да нема новаца, ал' се напао вр од једне мараме. Удовица нареди строгу истрагу, која покаже, да је марама — синевља, брунова. Мати триста чуда, син јогунаст, не ће да се покори, мати га прокуне. Крај прве половине. Друга половина почиње 15 година после прве. Од материјне клетве Бруна је нестало, сви мисле да је погинуо. Мати му је оседела, ал' се још држи. Свој дворац продала је скоро неком португалцу, да је вишег не сећа на прошlost, коју нико не сме да јој спомене, а још мање сина јој, јер онда је спопадну живе муке. Јенералица има једну сестричину, Селму (Катица Савићева), која је била дете, кад је нестало Бруна, сад је велика и одбија све просиоце, јер је волела — Бруна. Она се позна са — португалцем, разговара шњим о Бруну, он је љуби у руку и плаче.

По том се прикаже јенералици, говори јој о неком свом душевном цемиру, она га ублажава, он је не утешан, друштво се разиђе, остане само Селма, да загрли португалца с ускликом: Бруно! — Да, то беше Бруно, који се међу тим у Америци обогатио. Нему је мило, што га Селма воли, ал' како да скрише материјну клемту. И Селма, и други пасторак удовичин (Стеван (Недељковић)), и његова „мечка“ вулго жена (Л. Маринковићева) навијају издалека, ал' чим јој доведу мисли на сина, она добије грчеве. Кад је већ назрела да је жив, она му поручује по својој сасци, да ће му дати што год обе, само да јој не пређе прага. На то јој дође писмо од оног пасторка, са кога је сина проклела, у ком јој разјасни, за што јој син украде оне дукате. У том џе и Бруно у собу: „Мати, зар ме не познајеш?“ — Она окреће леђа, још се мало дури; ал' ево је, осврну се, те загрли сина говорећи: „Празштам ти!“ Бруно се ожени Селмом.

(Свршиће се.)

СИТИЦЕ.

(Књижевно-историјска кафана.) Прокопова кафана у Паризу, која је сад затвора, видела је најславније људе 18-ог века. Ту се састајају оба Русова, Волтер, Д' Аламбер, Дидро, Кондорсе, Шанфор и готово сви људи, који с неким успехом перо водише. Мармонтел иђаше често тамо, и разговори, што их вођаше са својим пријатељима, не беху баш побогојазни. Како их је свакда прислушивала по који полицијски шпијун, то измилише неки особити језик. У том жаргону душа се звала „maggot,“ вера „faveotte,“ слобода „franneton,“ бог „monsieur de Sein.“ Полицијни агенат, који једног дана чу, како се о томе „господину де Сену“ зло говори, запита Мармонтела, ко је тај господин, што се тако ружно владао, с којим је он тако нездадовољан. Тај је господин, одговори Мармонтел, „неки човек, који све види и чује, речју: то је полицијски шпијун.“ Сва се кафана на тај одговор грохотом настежала. — То нас и нехотице опомиње на неко време у Србији, где је порука: „Купи кћери минђуше“ значила — дођи да чујеш; а „обуј сину онанке“ — бежи, погинућеш! и тако даље. Квала „господину де Сену,“ сад је са свим дружчије!

—ски.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА

ПРЕДСТАВА 48.

БРОЈ 2.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 1 АПРИЛА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI:

МАГЕЛОНА.

ТРАГЕДИЈА У 4 РАДЊЕ, НАПИСАО ЈОСИП ВОЛАР, С ЧЕШКОГ ПРЕВЕО АВГУСТ ШЕНОДА.

ОСОБЕ:

Рудолф II. цар римски, краљ угарски и чешки.	Зорић.
Дон Џезар, незаконити син му	Недељковић.
Волфганг Румиф, царев тајник.	Станчић.
Хенрик Ото Лоски и Ђехобушки, великаш чешки	Марковић.
Ева, рођена Дејемонтова, жена му	К. Савићева.
Ломнички, песник	Брани.
Нетер Глуховски	Пешић.
Дивиш Бориње росточки.	Лесковић.
Повани Спинула	Лукић.
Гонсалво Дасунар { из пратње посланика талијанског	Соколовић.
Доња Магелона Требизонда.	J. Маринковићка.
Хенрик, син јој	М. Зорићева.
Јелена Милинска, пријатељица јој	М. Недељковићка.
Сенђивој, алхимиста и васпитач цезарев.	Суботић.
Први { коморник царски	Жиковић.
Други	Бунић.
Јехоњ, придворник евин.	Хацић.
Прокуратор царски	Лесковић
Слушкиња магелонина.	Б. Хацићева.

Царске слуге, слушкиње требизондине, стража, копљаници, ноћни стражари, слушкиње евине, гости.

Збива се које у магелонином летњиковцу крај Прага, које у самом Прагу године 1589.

У недељу 2 априла: „ПАРИСКИ КОЛОТЕР.“ Шаљива игра у 2 чина, од Бајара, с немачког превео Л. Телечки. — Г. Ј. Јовановићка члан нар. позор. у Београду ћао гост.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.